

יום ה', י"ח בחשוון תשס"ג (24 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"...ולפאתי מזרח קדימה, עין לציון צופיה –"

בכל הדורות, בכל התפוצות, עיני היהודים היו רק לירושלים, לציון. אף השבוע, ב-י"ז בחשוון, לפני 85 שנה, **הצהרת בלפור** קידם את רעיון גאולת עם ישראל בידי גאולת ארץ-ישראל. עם זאת, היום, **י"ט בחשוון**, 11 שנה לאחר אותה הצהרה, בשנת תרפ"ט (-5689), **הכריזה המשטר הקומוניסטי בברית המועצות על הקמת "חבל יהודי", בירוביג'ן**, במזרח הרחוק. על דבר קיומו הזכיר ראש ממשלת חבר העמים לראש ממשלתנו, אריאל שרון, בביקורו במוסקווה לאחרונה.

החלטת ממשלת ברה"מ להקצות חבל זה להתיישבות יהודית בעלת אופי אוטונומי נבעה משיקולים אחדים: **(א)** ביצור בטחונה של רוסיה הסובייטית במזרח הרחוק נוכח סכנת הסתננות סינית והתפשטות יפנית; **(ב)** מגמה להסתייע בצעד פרו-יהודי, כביכול, לשם שיפור מעמדה של ברה"מ בדעת-הקהל המערבית; **(ג)** פתרון חלקי לקשיים כלכליים של היהודים בריכוזים במערב ברה"מ; **(ד)** הצעת חלופה לרעיון הציוני.

הראשונות, הרעיון עצמו עורר חילוקי דעות עמוקים בקרב היהודים, והיו שהציעו להגשימו בחצי האי קרים, הקרוב יותר לריכוזים היהודיים הגדולים במדינה. מאוחר יותר, בתקופת ה"טיהורים" הגדולים של סטאלין בשנים תרצ"ו – צ"ח (8 – 1936), חוסלה כל הצמרת (המורכבת מיהודים מתבוללים) של חבל אוטונומי זה. בשנת 1958 הודה שליט ברה"מ, חרושצ'וב, כי התכנית ליישוב

היהודים בירוביג'ן נכשלה. "..."ולפאתי מזרח קדימה, עין לציון צופיה –" [אנציק' לבית ישראל]

~*~

פרשת **"וירא"**, הרביעית בחומש **בראשית**, שאותה אנו קוראים השבת, פותחת עם הופעת שלושה אנשים\מלאכים לפני אברהם אבינו כאשר הוא יושב בפתח אוהלו ביום השלישי אחרי שנימול. מעיר על כך הרב שמשון רפאל הירש: "...זרים משמיצים את היהדות ואת נושאה, את נחלת אברהם ואת יורשיה: כביכול, הנימולים הללו מתנשאים בלבם ורואים את עצמם כ"יחידים" לאלוקיהם. כי אות הברית, המבדילה אותם מן האומות, מסירה מלבם כל רעיון קוסמופוליטי, כל רגש אחווה עם כלל האנושות. אלוקי השמיים והארץ, הא-ל של נשמת כל חי, מצטמצם אצלם לאלוקי שבטם, לא-ל של חבל ארצם. אך, הנה יושב היהודי הראשון, והיכן הוא יושב? באילונו מרא! עודנו עם ענר, אשכול, וממרא – בעלי ברית אברהם – ו"למרות" היותו נימול, - לא נשתנה יחסו אל האנושות שמחוץ לחוגו. וכך הורונו חכמינו: היתה זו דאגתו היחידה של אברהם – והיא שהביאתו אל פתח אוהלו כחוס היום – "עד שלא מלתי, היו העוברים והשבים באים אצלי. תאמר, משמלתי אינם באים אצלי?" וחז"ל הורו לנו זאת, למען נלמד אֲנַחְנו מדוגמת אברהם – ש"גדולת הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה". ומה היה טיב האורחים? היו אלה ערלים, עובדי אלילים, שכן רק לאלה יכול היה לצפות. למענם הוא עזב את פני השכינה. לקראתם הוא רץ כדי לקיים מצוות גמילות חסדים. ... כך הוסרה דאגה מלבו; כי דאגה היתה בלב אברהם, שמא עתיד הוא להיות מבודד מן הבריות. פרשה זו סמוכה לפרשת המילה של אברהם – **בני אברהם המבודדים על-ידי המילה יהיו האנושיים שבבני האדם!** אמת, בעצם הויתם הם מנוגדים לעולם, ואף-על-פי-כן יהיו מוכנים תמיד להגשים כל ערך אנושי כללי, **כי לשם כך הם היו לעם בדד ישכון** – כדי לטפח בקרבם את האנושיות הטהורה הזאת. וכמבשר לרוח זאת, היה אברהם ל"אב" ול"אבר" של "המון גוים", כי הוא היה אב רוחני וכח מעוף מוסרי להמון גוים רבים. רוח זו של אהבת הבריות עברה בירושה מאברהם לבניו אחריו. ואך שונאי ישראל שבכל הדורות לא שללו תכונה זו מן היהודים הבזויים: אם יבוא אדם לחפש עין טובה, יד פתוחה למטרות כלל-אנושיות – ברוך השם, ניצוץ אחד של תורת אברהם ניצת בקרב האנושות כולה. ויש למצוא אלה גם מחוץ לחוגו של אברהם – אולם גם בווי היהדות יבקשו את כל אלה בראש ובראשונה – אצל היהודים.

"לו עמי שומע לי, ישראל בדרכיי יהלכו. כמעט אויביהם אכניע, ועל צריהם אשיב ידי." [תהלים פ"א]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום חמישי

יום נעים ושמח ושבת שלום!

כניסת השבת (ב"ש): 16³⁷

צאת השבת (ב"ש): 17³⁴

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל.